Jüdische Pester Zeitung.

יודישע

פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פירטעליאהריג 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פירטעליאהריג 2 " " 75 " " "

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז
בעגינגט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נו' 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 12, ניינטער יאהרגאנג

פעסט, פרייטאג יב שבט ה.ת'ר'ל'ז'.

Pest, den 26. Jänner 1877.

דאס וואוכער-געזעטץ אים רייכסטאגע.

II.

אין פאריגער נומער האבען וויר וואהל בעריטס מיטגעטהיילט, דאס דער רייכסטאג דאס וואוכער-געזעטץ שאן אין דער דיענסטאג-זיטצונג אים גראססען אונד גאנצען אנגענאממען. — איבער דיא איינצעלנען בעשטיממונגען ווערדען דיא פערהאנדלונגען נאטירליך נאך פארטגעזעטצט. היער לאססען וויר יעדאך, אלס פארטזעטצונג אונזערעס פריהערען בעריכטעס דיא רעדען יענער דעפוטירטען פאלגען, דיא אין דער וואוכער-פראגע, אייסער דען בערייטס מיטגעטהיילטען, נאך דאס ווארט ערגריפפען האבען.

דער ערסטע רעדנער אין דער דיענסטאג-זיטצונג וואר באראן בעלא ר א ד ו א נ ס ק י. ער זאגטע: „עס איזט פאללקאממען ריכטיג, דאס דיא וואוכער-געזעטצע אין קיינעם שטאאטע פאן גראססעם נוטצען וואהרען. אויך בייא אונס דאנגטע ניר אינע פערמעהרונג דער געלד-מיטטעל איינען בילליגערן קרעדיט בעווירקען אונד דען וואוכער צום פערשווינדען ברינגען. אללייז עבען דיא פערמעהרונג דער געלד-מיטטעל לאססט זיך דורך קיין געזעטץ ערצייגען. דיא „אפפענטליכע מיינונג" ריפפט נאך איינעם וואוכער-געזעטצע, אונד דער אפפענטליכען מיינונג מוס איבעראלל פאלגע געלייסטעט ווערדען. מאן זאגט, איין וואוכער-געזעטץ פערשטאססע געגען דיא „פרייהייט", דא דאך יעדער זיין געלד ניר אום איינען איהם בעליעביגען פרייז הערגעבען דארף. דיעזע בעהויפטונג ווארדע אים אויסלאנדע אויפגעשטעללט. דאך דירפען וויר אונס אום דיא אנזיכטען אנדערער שטאאטען ניכט קיממערן. וויר מיססען זא האנדעלן, וויא אונזערע פערהעלטניססע עס ערפאדערן. — לײדער ווערדען דיא וואוכערער אין איהרעם געשעפטע בייא אונס דורך צווייא אומשטענדע שטארק אונטערשטיטצט: ערסטענס דורך דיא געלד-נאטה, אונד צווייטענס דורך דיא גערינגע שפארזאמקייט דעס פאלקעס, וועלכעס לײדער אפט זיינער פערשווענדונגען וועגען אין דיא הענדע דער וואוכערער פאללט. דא וויר יעדאך דיא ביידען אומשטענדע ניכט וועגהייבען קאננען, זא מיססען וויר פערזוכען, דאס איבעל דורך איין וואוכער-געזעטץ נאך מאגליכקייט צו לינדערן."

עדמונד ש ט י י נ א ק ע ר זאגטע: „איך קאנן דאס וואוכער-געזעטץ ניכט אנגעהמען, וויל דאסזעלבע ניכט נוטצליך, זאנדערן שעדליך אונד געפעהרליך איזט. דיא מיניסטער זעלבסט זאגטען יא, דאס מיט דיעזעם געזעטצע דער וואוכער ניכט בעזייטיגט ווערדען קאנן. איך פראגע נון: אב עס דענן קיינע שמאך פיר איינען רייכסטאג זייא, איין געזעטץ צו שאפפען, דעססען נוטצלאזיגקייט יעדער אים פאראויז איינזיעהט! ניכטס ווירד לייכטער זיין, אלס דיעזעס געזעטץ אומצוגעהען. דער ערפאלג פאן איינעם זאלכען געזעטצע קאנן אלזא נור דער זיין, דאס מאן זיך דאראן געוואהנט, דיא געזעטצע צו פערלעטצען. דיא פעסטזעטצונג איינער בעשטיממטען פערצענט דורך דאס געזעטץ איזט אבער אויך אונזאפערנע געפעהרליך, דאס דיא געלד-מענגער דעס א י ס ל א נ ד ע ס אונס אום עטוויא 8 פערצענט קיין געלד בארגען ווערדען. ווארום זאללטען זיא דיעס דענן אויך טהון. בייא אונזערעס שלעכטען געריכטס-וועזען לייפען זיא יא אהנעהין געפאהר, דאס געבארגטע געלד ניע ווידער צוריקצובעקאממען. טיישען וויר אונס דאך ניכט. דער וואוכער איזט ניכט דיא קראנקהייט זעלבסט, זאנדערן בלאס דאס צייכען איינער אינגערן קראנקהייט. דער שווינדעל דער לעטצטען יאהרע, וויא ער פאר דעם „קראך" געטריעבען ווארדע, האט האנדעל, פערקעהר אונד געווערבע אין איינע טיעפע קראנקהייט געשטירצט. איבעראלל הערשט איינע אונגעהייערע געלד-שטאקונג, אין פאלגע דעססען דער וואוכער ענטשטאנד. נון זאלל דער וואוכער דורך איין געזעטץ בעזייטיגט ווערדען. וואס ווירד דאס אבער נוטצען? ווירד היעדורך אויך דיא אללגעמיינע געלד-שטאקונג ווייכען? ווערדען האנדעל, פערקעהר אונד געווערבע צו נייעם לעבען ערוואכען? עס איזט דיעס אפפענבאר ניכט איינמאל אנצוהאפפען. ווענן דער ארצט דיא צייכען איינער קראנקהייט צו אונטערדריקען זוכט, זא האט ער היעדורך דיא קראנקהייט זעלבסט דורכאויס ניכט בעזייטיגט. אנשטאטט צו נוטצען, האט ער דיא זאכע נאך וועזענטליך פערשלימטערט. דורך דאס פערשווינדען דער צייכען ווירד ער שפעטער יא גאר ניכט מעהר אין דער לאגע זיין, דיא נאטור דער קראנקהייט צו ערקענען. אויך בייא איינער קינסטליכען אונטערדריקונג דעס וואוכערס ווערדען וויר וואהל נור אונזערע אינגערע קראנקהייט פערגעססען אונד צו דערען היילונג ניכטס אונטערנעהמען. איך בין דאהער געגען דיא שאפפונג איינעס וואוכער-געזעטצעס!"

נון ערהאב זיך הערר קארל ט ש ט ע נ י, דער שטאאטס-סעקרעטער אים יוסטיץ-מיניסטעריאום, אום דאס פאן דער רעגיערונג איינגעבראכטע געזעטץ צו פערטהיידיגען. ער זאגטע: „אלל דיא אנגריפפע, דיא געגען איין וואוכער-געזעטץ פאן דען פערשיעדענסטען זייטען געמאכט ווערדען, וואהרען מיר ניכט אונבעקאננט. איך קעמפפטע דענן אויך לאנגע מיט מיר זעלבסט, אב איין זאלכעס געזעטץ געשאפפען ווערדען זאללטע. איך האטטע יא דיא איבערצייגונג, דאס דער וואוכער איבעראלל, אין אללען שטאאטען אונד אונטער דען פערשיעדענסטען פערהעלטניססען, אלס אונאויסראטטבאר זיך ערוויעזען. אללייז איך ליעס מיר אלס שטאאטס-סעקרעטער פיעלע גרונדבוכס-אויסציגע פארלעגען. אונד וועלך טרויריגע צושטענדע שטעללטען זיך מיר היער דאר! איך פאנד דא „אינטאבולאציאנען" אויף 50 פערצענט! דא מוס דאך וואהל דער גרונד-בעזיטצער רעטטונגסלאז פערלארען געהען. ווירד אלזא דאס נייע געזעטץ אויך קיין היילמיטטעל געגען דען וואוכער איבערהויפט בילדען, זא ווירד עס צור רעטטונג דער גרונד-בעזיטצער דאך זעהר פיעל לייסטען, ווענן צום ביישפיעל דיא אינטאבולאציאן עטוויא נור ביז צור האהע פאן 8 פערצענט גילטקראפט האט. דא יעדאך מיין פאר-רעדנער, הערר שטיינאקער, בעהויפטען וויללן, דאס נעמליך דאס געריכטס-וועזען בייא אונס זעהר שלעכט זייא, איזט פאללקאממען אונריכטיג. ער זאגט, דיא אויסלענדישען געלד-מענגער ווערדען אונס אום בילליגע פערצענטען קיין געלד בארגען, וויל זיא יא בייס שלעכטען געריכטס-וועזען אין אונגארן אהנעהין געפאהר לייפען, אום דאס גאנצע געלד צו קאממען. איינע זאלכע טיעפע בעליידיגונג געגען אונזערן ריכטער-שטאנד מוס איך היער אפפענטליך אונד פייערליך צוריקווייזען. אונזערע ריכטער זינד ניכט זא פארטייאיש אונד אונמאראליש, דאס זיא אירגענד יעמאנדען איינען גערעכטען פראצעס נור דעסהאלב פערליערען מאכען זאללטען, וויל ער צופעללינ איין „אויסלענדער" איזט. איך זעלבסט האבע מיט דעם איינהאבער איינעס גראססען באנקהויזעס אים אויסלאנדע געשפראכען, דער מיר זאגטע: „איך האבע נאך אונגארן פיעל געלד געליעהען, אום וועלכעס איך לײדער אויך געקאממען בין. שולד דאראן האבען יעדאך נור אויסעראָרדענטליכע אונגליקספעללע, פאן דענען מיינע שולדנער בעטראפפען ווארדען. דורך דיא פארטייליכקייט אדער נאכלעססיגקייט דער ריכטער האבע איך קיינען גראשען פערלארען." דא נון דאס געזעטץ פיר דיא גרונד-בעזיטצער, וויא געזאגט, זעהר גוט איזט, דא עס פערנער בייא דען אויסווערטיגען געלד-מענגערן אונס ניכט שאדען ווירד — זא עמפפעהלע איך דאסזעלבע צור אנגאהמע!"

גראף געדעאן ר א ד א י זאגטע: „אים יאהרע 1868 ווארדע דאס געזעטץ געגען דען וואוכער אויפגעהאבען, וויל מאן האפפטע, עבען היעדורך דען וואוכער צום שווינדען צו ברינגען. דאס גינג ניכט אין ערפיללונג. עס ווארדע פיעלמעהר נאך שלעכטער. וויר מיססען דאהער נייערדינגס איין וואוכער-געזעטץ שאפפען. ניטצען איינעם קראנקען קיינע ווארמען אומשלעגע, זא מוס מאן עס מיט קאלטען אומשלעגען פערזוכען. פיעללייכט היילפט'ס ענדליך דאך!"

היערויף ערגריפף א י ש ט ו צ י דאס ווארט פיר דיא שאפפונג דעס וואוכער-געזעטצעס. זיינע רעדע צייכנעטע זיך דאדורך אויס, דאס ער דיעסמאל פערגעססען, איבער דיא יודען צו שימפפען. אלס ער זיינע רעדע בעענדעט האטטע, ציפפטע איהן איין מיטגליעד דער אייסערסטען לינקען אם ראקע מיט דען ווארטען: „הערר קאללעגע! זיא האבען פערגעססען, אויף דיא יודען צו שימפפען!" אישטוציי ערווידערטע לעכעלנד: „זייען זיא דאך רוהיג. איך האבע יא אויף דיא „וואוכערער" לאזגעשימפפט, אונד דא וויים וואהל יעדער, וועם איך געמיינט!"

אין דער מיטוואך-זיטצונג בעגאננען דיא פערהאנדלונגען איבער דיא איינצעלנען פונקטע דעס וואוכער-געזעטצעס. דער ערסטע § האט צו איינעם העפטיגען קאמפפע פעראנלאססונג געגעבען, אין וועלכעם זיך נאמענטליך דיא הערערן עדואַרד ש ע ד ע נ י אונד מאריץ ו ו א ה ר מ א נ ן אויסצייכנעטען. וויר לאססען איהרע רעדע היער פאלגען:

עדואַרד ש ע ד ע נ י זאגטע: „מאן קאנן ארדענטליך דיא גערולד פערליערען, ווענן מאן בעמערקט, דאס עס אין דיעזעם הויזע נאך לייטע גיבט, וועלכע נ ע ג ע ן דיא שאפפונג איינעס וואוכער-געזעטצעס זינד. דיעזע לייטע מאגען אין ביכערן געלעזען האבען, דאס דיא וואוכער-געזעטצע ניכט פיעל טויגען. דיעזע פערגעססען אבער, דאס אויך דיא ביכער-מאכער נור פיר דיא פערהעלטניססע א י ה ר ע ר לענדער שרייבען קאננטען. וויר היער יעדאך מיססען בייא שאפפונג פאן געזעטצען דיא פערהעלטניססע א ו נ ז ע ר ע ס איינענען לאנדעס אינ'ס אויגע פאססען. וויר האבען אבער דיא טרויריגע ערפאהרונג געמאכט, דאס זייט דעם יאהרע 1868, וואָ בייא אונס דיא געזעטצע געגען דען וואוכער אויפגעהאבען ווארדען, דאס לאנד דער פערניכטונג ענטגעגענאיילט. וויר מיססען דאהער ווידער גוט מאכען, וואס וויר דורך אבשאפפונג דער וואוכער-געזעטצע פערדארבען האבען. אללייז דאס געגענווערטיגע געזעטץ שיינט מיר ניכט גענוגענד. וויר מיססען צו יענעם געזעטצע

אינגאטיעף הורך „דיק אונד דינן" גינג, בלייבט פֿאָר-
לייפֿיג נאָך איין „רעטהזעל".

* (די יודענ-פֿערפֿאָלגונגען אין רומעניען - אָהנגע ענדע.) ווידער בעריכטעט די „נייע פֿרייע פרעססע" איבער די גרויזאמען יודען-פֿערפֿאָלגונגען אים בעצירקע וואסלואי. איבער 150 יודישע פֿאמיליען זינד אויסגעטריעבען וואָרדען, די טהיילס דאָרט געבאָרען, טהיילס אבער זייט 20—30 יאָהרען דאָרט וואָהנטען אונד זיך עהרליך ערנעהרטען. די יודען וואנדטען זיך אן דען מיניסטער דעס אינגערן. דיעזער ענטזענדעטע איינע אונטערזוכונגס-קאָממיסיאָן, וועלכע זיך פֿאָן דען פֿעראיבטען גרייעל-טהאטען וואָהל איבערצייגטע, אָהנע יעדאָך צים שוטצע דער פֿערפֿאָלגטען יודען עטוואס אונטערנעהמען צו וואָללען. די אינגליקליכען יודען וואנדטען זיך נייערדינגס אן דען מיניסטער דעס אינגערן, דאמיט איינע אנדערע אונטערזוכונגס-קאָממיססיאָן ענטזענדעט ווערדע. דיעזער יעדאָך שוויגט אונד לאָסט די ארמען יודען אין דער געוואלט איהרער פֿיינדע צו גרונדע געהען. — זאָ ווייט די „נייע פֿרייע פרעססע", די געוויס אין איהרען בעריכטען קיינע איבערטרייבונג זיך צו שולדען קאָממען לאָסט. צו בעדויערן איזט נור, דאס איינע שווינדלער הורדע איהרען געלד-גייץ דאצו ביטראגען, דאס פֿערטרייען צו דיעזען בעריכטען צו ערשיטטערן. זאָ קאמען, וויא וויר אין פֿאָריגער נוממער בעריכטעטען, אן האָכגעשטעללטע פערזאָנליכקייטען היער אונד אין ווין בעטטעלבריעפֿע איים אלשי-איטשא אין זיעבענבירגען אים אונטערשטיצונגען פֿיר 100 יודישע פֿאמיליען, די איים רומעניען פֿערטריעבען, אין ערוועהנטעם דאָרפֿע זיך ניעדערגעלאססען, אונד דעם הונגער- אונד ערפֿריערונגס-טאָדע פרייזגעגעבען זינד. אויף אנפֿראגע דעס מיניסטער-פרעזידענטען קאָלאָמאן טיסאָ בעריכטעטע יעדאָך דער דאָרטיגע אָבערגעשפאן, דאס אין אלשי-איטשא קיין איינציגער יודע זיך בעפֿינדע, דער איים רומעניען פֿערטריעבען וואָרדען ווערע. דיעזע בעטטעל-בריעפֿע דיענטען אלזאָ נור דאצו, אים איים דען טאשען וואָהלטהעטיגער מענשען הורך זאָלך' דיענהאפֿטע בעריכטע איינינע גולדען הערויסצולאָקען. עס איזט עבען ניכטס אונגעוואָהנליכעס, דאס ווענן איינעגדוואָ איינע פֿייערס-ברונסט ענטשטאנדען, לייטע מיט נשרף - בריעפֿען הערומבעטטעלן, וועלכע ניכט איינמאל די געגענד קעננען, וואָ דער פֿייערשאדען זיינע פֿערוויסטונגען אנגעריכטעט. זאָ מאכען עס איינינע שווינדלער, וועלכע די יודען-פֿערפֿאָלגונגען אין רומעניען דאצו מיסברויכען, אום איהרע איינגענען טאשען צו פֿיללען. עס ווערע ווינשענסווערטה, ווענן מאן דיעזען שווינדלערן די דאָך אונטער דען פֿאָן איהנען אין אללע וועלט פֿערזענדעטען בעטטעל-בריעפֿען אונטערצייכנעט זינד, איינמאל טיכטיג אויף די פֿינגער קלאָפּפֿען ווירדע. מאן זאגט: „נאָך איינער שרפה ווירד מאן רייך". עס האט אבער נימאנד דאס רעכט, הורך די שרפה איינעם אנדערן זיך זעלבסט צו בערייכערן. —

* (יודענ-עמאנציפאציאָן אין רומעניען.) זיא איזט נאָך ניכט געשאפֿפֿען וואָרדען, די יודען-עמאנציפאציאָן אין רומעניען, אללריין פֿאָן איינער זייטע איזט היעצו אללערדינגס איין שריטט געמאכט וואָרדען. וויא איים ביקארעסט פֿאָם 22-טען דיעזעס טעלעגראפֿירט ווירד, האט נעמליך מידהאט פאשא די רומענישע רעגיערונג איינגעפֿאָדערט, די גלייכבערעכטיגונג אללער בירגער, נאמענטליך אבער די יודען-עמאנציפאציאָן צים געזעטצע צו ערהעבען. מידהאט פאשא האטטע צו דיעזער אויפֿפֿאָדערונג איים זאָ גראָססערעס רעכט, אלס בעקאנטליך רומעניען זיינע אינאבהענגיגקייט פֿאָן דער טירקייא אנשטרעבט. ווענן רומעניען אבער דיעזעס ציעל ערריינען וויל, זאָ מוס עס עבען איינזעהן, איין רייב- אונד מאָרד-שטאאט צו זיין. נון, וויר ווערדען באלד הארען, וואס די רומענישע רעגיערונג הירויף אנטוואָרטען ווירד.

* (די צוגלעדער דעפּיטאציאָן אן קאשוטה) איזט נאָך אימטער אויף דער רייזע אונד איזט ביא קאשוטה נאָך ניכט איינגעטראָפֿפֿען. אין דער געסטריגען רייכסטאגס-זיטצונג מאכטע מאן דעם מיניסטער-פרעזידענטען פֿאָרווירפֿע דאריבער, דאס מאן היער דיעזע הירכרייזענדע דעפּיטאציאָן אלס רעוואָלוציאָנער בעטראכטעטע אונד זיא מיט פֿיעלען פאנדורען בעוואכען ליעס. — טיסאָ פֿערטהיידיגטע נון דאס איינשרייטען דער פאנדורען, בעמערקטע אבער אויך דאביא, דאס ווענן מאן איינעם זאָלכען מאנגע וויא קאשוטה, דער זיך ערסט אין זיינעם לעטצטען בריעפֿע געגען די יעטציגען געזעטצליך בעשטעהענדען פֿערהעלטניססע אין אונגארן זאָ העפֿטיג אויסגעשפראָכען, נאָך מיט גראָססער צושטיממונג אונד בעגייסטערונג ענטגעגען קאָממט, זאָ הייסט דאס דאָך איין וועניג אויך רעוואָלוציאָן געמאכט.

* (רייב-מאָרד-איבערפֿאלל אונד זעלבסט-מאָרד.) אין דער וועכסעל-שטובע דעס ל' ווייגער אין ווין ערשיען אם 22-טען דיעזעס איין יונגער מאנן, וועלכער איין רודאָלפֿס-לאָז אונד איין זאלצבורגער לאָז קויפֿען צו וואָללען אנגאב. דער ברודער דעס געשעפֿטס-אינהאבערס, סאמועל ווייגער, דער אללריין אנוועזענד וואר, וואָללטע עבען די פֿערלאנגטען לאָזע הערפֿאָרהאָלען, אלס דער יונגע מאנן איבער איהן שטירצטע, אים איהם מיט איינעם ראזיר-מעססער איינען שניטט אם האלזע בייצוברינגען. הורך איינע פלאָטצליכע וועגדונג צערשניטט דאס ראזיר-מעססער יעדאָך בלאָס דען ראָק-קראגען דעס איבערפֿאללענען, אָהנע איהן פֿערוואונדעט צו האבען. יעטצט איילטע סאמועל ווייגער צור טהירע, אים הילפֿע שרייענד. דער יונגע מאנן, דער זיך נון פֿערלאָרען זאה, פֿיהרטע דאס מעססער צו זיינעם אייגענען האלזע אונד פֿערזעטצטע זיך איינען זאָלך טיעפֿען שניטט, דאס ער נאָך ווענינען סעקונדען לעבלאָז צוזאממענשטירצטע. עס פֿאנד זיך ביא דעם יונגען מאנגע גאר קיין שרייבען פֿאָר, וואָדורך מאן ערפֿאהרען קאָננטע, וו ע ר ער אייגענטליך געוועזען זייא.

נייעסטעס.

די הייטיגען דעפעשען לויטען:

וויען 23-טען יענער. דער רוסישע מיניסטער דעס איננערן האט אן אללע רוסישען גובערנערע איין רונדשרייבען ערלאססען, וועלכעס פֿעראָרדנעט, וויא אם שנעללסטען אללע פֿאָרבערייטונגען צו איינעם **לאנד-שטורם** צו **מאכען**. (דער רוסישע קריעג איזט אלזאָ דאָך דא!)

קאָנסטאנטינאָפעל 23-טען יענער. די אבריזע דער קאָנפֿערענץ-מיטגליעדער איזט יעגען שלעכטער וויטטערונג, ביא וועלכער דאס מעער זעהר שטירמיש איזט, פֿערשאָבען וואָרדען. גראף סאליסבירי האטטע זיך בערייטס איינגעשיפֿפֿט, אבער דאס שיפֿף שטעהט נאָך אימטער אים האפֿען אונד וואַרטעט אויף גינסטיגעס וועטטער.

געשעפֿטסבעריכט

פעסטער פרייזע

ווייצען פער פֿריה-יאָהר 12,75—12,85 גולד.

קוקורוץ פער מאי - יוני 6,70—6,75 גולדען.

האפֿער פער פֿריה-יאָהר 7,80—7,96 גולד.

רעפס-קאָהל פער אויגוסט - סעפטעמבער 15½ — 15¾, באנאטער פער יולי-אויגוסט 15—15¼ גולד.

וויענער פרייזע.

פעטראָלעאום 34¾-35 גול. פער 100 ק.

ריבאָל 51—51½ גולדען, פער 100 קילאָ. —

וויענער שלאכט-פֿיהמארקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיהמארקטע פֿאָם 22-טען ד. מ. בעטרוג 2541 שטיק, דאפֿאָן וואַרען: 1636 אונגארישע 151 פאָלנישע אונד 354 דייטשע. — דאס געשעפֿט וואר נ ו ם. די פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק: אונגארישע שטאלל-אָכסען 49—58½ גולד. פאָלנישע 53 — 58 גולד. דייטשע 50—58 גולדען. —

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בריי רייז.

צוקער של פסח.

עס ווירד אויך היער אין דער צוקער-פֿאבריק צו דיאָסעגה (פרעסבורגער קאָמיטאט) אונטער השגחה דעם געפֿערטיגטען צוקער של פסח פֿאבריצירט.

שמעון פֿריעדמאנן,
חופסיק גאלאנטהא והגליל.

פֿריכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קיוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען נייער באנאטער	—	—.——
"	—	—.——
"	—	—.——
"	—	—.——
"	—	—.——
"	—	—.——
"	—	—.——
" טייסער	74.6	12.25—12.40
"	75.5	12.50—12.70
"	76.4	12.80—12.90
"	77.3	13.——13.10
"	78.3	13.20—13.30
"	79.2	13.35—13.45
"	80.1	—.——
" פעסטער באָדען	74.6	11.75—11.85
"	75.5	11.95—12.15
"	76.4	12.30—12.45
"	77.3	12.55—12.70
"	78.3	12.80—12.90
"	79.2	12.95—13.05
"	80.1	—.——
" ווייסענבורגער	74.6	12.30—12.45
"	75.5	12.55—12.75
"	76.4	12.85—12.95
"	77.3	13.05—13.15
"	78.3	13.25—13.45
"	79.2	13.40—13.50

פֿריכטע	קיוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	9.90—9.70
גערסטע מאלץ	62	8.55—7.30
גערסטע פֿיטטער	62	7.70—6.20
האפֿער	41	7.90—7.70
קוקורוץ באנאטער		6.10—6.—
אנדערער	73	5.90—5.50
הירזע		5.70—5.50

טערמין-געשעפֿטע (פער 100 קילאָ):

ווייצען	פער פֿריה-יאָהר	12.75
		—.—
קאָרן	פֿריהיאָהר	—.—
קוקורוץ		6.75—
גערסטע		—.—
האפֿער	פֿריהיאָהר	7.90—
		—.—
רעפס		15.50

כאללען-מעהל	קר. פֿל.
נוממער 0	25.25
" 1	24.25
" 2	23.50
" 3	22.50
" 4	21.75
" 5	19.75
" 6	19.—
" 7	17.80
" 8	14.75
" 8'	12.75
שפּיריטוס: אלטע פעסטערער פריסטעלטער	34.—
נייע " פֿאָרטעסטער	30.50

קורז-טאבעללע פֿאָם 23. יענער

געלד-קורז	קר. פֿל.
זילבער-אגיא	116.80
דוקאטען	5.92
עסטרייך-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9.96
נאפאָלעאָנדאָר	9.96
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	61.45
20 מארקשטיקע	12.25
פאפיער רובעל	1.55
לאָזע.	
1839-ער ראָטשילד-לאָזע גאנצע	286.50
דעטטא פֿינפֿטעל	286.50
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	107.—
1860-ער גאנצע	112.75
דעטטא פֿינפֿטעל	121.75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	134.50
דעטטא 50	134.—
כאמא רעגולירונגס	21.75
פֿייכטען-לאָזע	17.75
קרעדיט-לאָזע	161.50
ראטהע-לאָזע צו 40 גולדען	35.25
דאנוי-דאמפפשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	95.—
אינסבריקער לאָזע	18.50
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	14.50
ראקאָציא " 20 "	14.75
אָפֿנער " 40 "	33.50
פאלפֿי " 40 "	32.75
רודאלפֿס-לאָזע " 10 "	13.60
סאלם-לאָזע " 40 "	41.50

לאָזע.	קר. פֿל.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16.—
סט. גענאָיס " 40 "	39.—
סטאניסלויער " 20 "	22.—
טריעסטער " 100 "	119.50
דעטטא " 50 "	60.—
וואלדשטיין " 20 "	26.—
ווינדישגרעטץ " 20 "	27.—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	73.50
דעטטא צו 50 גולדען	73.50
וויענער לאָזע	94.25
ווערטה-פאפירע.	
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	73.30
טעמעשוואר-באנאטער	71.50
זיעבענבירגישע	71.25
גאליציש	83.25
בוקאווינער	81.25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	98.65
וויינצעהנטס-אבלעזונגס-אבליגאציאָנען	72.25
פֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	86.—
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	79.25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	81.—
דעטטא צו 6 פראָצענט	—.—
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	87.50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS
Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof

איהר מיט סערביען אונד מאָנטענעגראָ אָהנע רוסלאנדס איינמישונג פריעדליך פאָרטציקאָממען, דאנן ווירד דיא טירקייא איינען נייען זיעג איבער רוסלאנד ערררונגען האבען; געלינגט איהר דיעס אבער ניכט, בלייבען סערביען אונד מאָנטענעגראָ הארטנעקיג בייא איהרען אונערפיללבארען פאָרדערונגען, דאנן ווירד דיא טירקייא געגען דיאזעלבען דען קריעג פאָן נייעם בעגיננען. דענן דער וואפפענשטיללשטאנד וואורדע נור דאהער ביז צום 1-טען מערץ פעריילענגערט, דאמיט דיא קאָנפערענץ אונגעשטאָרט איהרע בעראטהונגען פאָרט זעטצען קאָננע, דא אבער יעטצט דיא קאָנפערענץ אָהנעהין אויסאיינאנדער געגאנגען איזט, זאָ פיהלט זיך דיא טירקייא גאר ניכט פערפפליכטעט, דען וואפפענשטיללשטאנד ביז צום ערסטען מערץ צו האלטען.

*) (דיא צעגלעדער דעפוטאַציאָן בייא קאָשוטה.) אם 24-טען דיעזעס איזט דיא צעגלעדער דעפוטאציאָן גליכליך בייא קאָשוטה אין באראקאָנע (איינעם אָרטע נעבען טורין) איינגעטראָפפען. קאָשוטה עמפפינג דיעזעלבע אן דער שוועללע זיינעס הויזעס, וועהרענד דיא דעפוטאציאָן אונטער פרייעם הימעל שטאנד. — דער פיהרער דער דעפוטאציאָן, הערר דאָבאָשי, ריכטעטע אן קאָשוטה פאָלגענדע בעגריסונגס-אנשפראכע: „הערר גובערנער פאָן אונגארן! דיא בעפאָלקערונג דער שטאדט צעגלעד האט אונס צו דיר געזענדעט, וויל זיא זיך נור דאָרט היימיש פיהלט, וואָ דוא ביזט. דיא אבגעאָרדנעטען-שטעללע אונזערער שטאדט איזט לעער; זיא האט דיעזע שטעללע איינציג אונד אללײן פיר דיך בעשטיממט, וויל זיא אין דיר דען ווירדיגסטען מאנן, דען גראָס-מייסטער דער אונגארישען נאציאָן, ערקענט. אים יאהרע 1848 וואָרסט דוא צווייאמאל אין צעגלעד. וויר האבען נאָך דען טיש אלס היילגטהום אויפבעוואהרט, אויף וועלכעם דוא געשטאנדען ביזט, אלס דוא אן דאס פאָלק דיינע פייער-וואָרטע ריכטעטעסט. דאמאלס זאגטעסט דוא: „דאס פאטערלאנד שוועבע אין געפאהר!" וויר אללע פאָלגטען דיר, צור רעטטונג דעם פאטער-לאנדעס בייצוטראגען. — אונד יעטצט, אלס וויר דיך, גראָסער מאנן, ווידער צו אונזערעם דעפוטירטען וועהלטען, זאסען וויר אללע עבען אום יענען טיש הערום, פאָן וועלכעם הערראב דוא אים יאהרע 1848 דיינע צינדענדען וואָרטע שפראכעסט. יעטצט רופען אבער וויר דיא וואָרטע: „דאס פאטערלאנד שוועבט אין געפאהר!" קאָממע דאהער היים, אום עס צו רעטטען! דער רוסישע „בלשאטצר" ערהעבט זיין גלאז אונד שוואָרט פערניכטונג איבער גאנץ אייראָפא אונד אינסבעזאָנדערע איבער אונזער ארמעס אונגארן. קאָממע דאָך נאָך הייזע, שרייבע דיא וואָרטע „מנא מנא תקל ופרסין", דאמיט רוסלאנד פערניכטעט אונד אונזער אונגליקליכעס אונגארן בעפרייט ווערדע! דוא ווירסט דעם רוסען דאס טאָדעס-אורטהייל שרייבען! וויר ביטטען דיך, קאָממע! קאָממע דאָך נאָך הייזע!" — דיא גאנצע דעפוטאציאָן וויעדערהאָלטע לויט ווייגענד דיא וואָרטע: „קאָממע, קאָממע דאָך נאָך הייזע!" — קאָשוטה ווישטע זיך איינע טהרענע אויס דען אויגען, וויא איין גרייזער פאטער, דער דעם וואונשע זיינער ליעבען קינדער, נאך הייזע צו קאָממען, ניכט נאכגעבען קאנן. היערויף שפראך איך ערנסט שימאָני, דער אויף דיא „שלעכטע פאָליטיק" דער אונגארישען רעגיערונג לאָזשימפפטע, וויא ער דיעס געוואָהנליך אים רייכסטאגע טהוט. נון נאהם קאָשוטה דאס וואָרט אונד זאגטע: „מיינע קינדער! איך וויללי, אבער איך קאנן ניכט נאך הייזע קאָממען, זאָלאנגע דיא געגענווערטיגען פערהעלטניססע בעשטעהען. אין אונגארן הערשט יעטצט דיא „מאכט" אונד ניכט דיא „וואהרהייט". זאָבאלד דיעזע פערהעלטניססע זיך געענדערט האבען ווערדען, קאָממע איך גערנע נאך הייזע. איך ווערדע דעם קאָניג פאָן אונגארן מיינע טרייע אלס אונטערטהאן שוואָרען; איך ווערדע דאנן אבער אויך מיינען שוואור געוויססענהאפט האלטען. הייטע יעדאָך בלייבע איך היער אויף דער וואכע, אום דיא ענדערונגען דער פערהעלטניססע אבצו-וואַרטען. ווענן איך מיינען וואַך-פאָסטען פערליעסע, דא מיסטע מיך יעדער עהרליכע אונגאר פעראכטען. עס לעבע דאס פאטערלאנד!" — דיא דעפוטאציאָן ענטפערנטע זיך נאך דיעזער פאָרשטעללונג, אום מיט דער אייזענבאהן נאך טורין צו פאהרען. — (מערקווירדיג איזט עס, דאס קאָשוטה בייא דער ערסטען פאָרשטעללונג דיא דעפוטאציאָן ניכט איינמאל צו איינעם מאהלע געלאדען האט.)

*) (איין פראנצאזישער ציי-טונגס-שרייבער אונד גענעראל טשערנאיעף.) גענעראל טשערנאיעף, דער אין סערביען געשלאגען אונד פאָן פראג פאָליצייליך אויסגעוויעזען וואורדע, האלט זיך אין דיעזעם אויגענבליקע אין פאריז אויף. וויא דיא „ניע פרייע פרעססע" מיטטהיילט, שטאטטעטע איהם דיעזער טאגע איין מיטארבייטער איינער פאריזער צייטונג איינען בעזוך אב, וואָבייא פאָלגענדעס געשפרעך זיך ענטשפאנן. צייטונגס-שרייבער: „וויר האטטען וואָהל איבער דיא פאָרגענגע אין סערביען וועהרענד דעם קריעגעס אויספיהרליכע בעריכטע. דאָך ווערדען זיא מיר ערלויבען, ווענן איך זיא, הערר גענעראל, איבער איינינע פונקטע, וועלכע דיא סערביש-רוסישע פאָליטיק בעריהרען, אים פריינדליכע אויסקונפט ביטטען ווערדע, אום אלל דיעס דער וואהרהייט געמעס צו פעראָפפענטליכען." — טשערנאיעף: „פראגען זיא נור, איך ווערדע איהנען גערנע איבער אללעס אויפשלוס געבען, זאָ ווייט מיר דיעס, אלס איינעם גענעראל, געשטאטטעט איזט." — צייטונגס-שרייבער: „האט דיא רוסישע רעגיערונג איהנען, הערר גענעראל, דען אויפטראג ערטהיילט, אן דעם קריעגע סערביענס געגען דיא טירקייא טהיילצונעהמען?" — טשערנאיעף: „ניין, דיא רעגיערונג זאה דיעס ניכט איינמאל גערנע, וויל זיא דאמאלס איהרע קריעגערישע שטיממונג געגען דיא טירקייא נאָך ניכט פערראטהען וואָללטע. אללײן אין גאנץ רוסלאנד בעשטעהען פעראיינע, וועלכע פיר דען „פאנסלאוויסמוס" (דאס הייסט: פיר דיא פעראייניגונג אללער סלאווען אייראָפא'ס אונטער רוסישער הערר-שאפט) ארבייטען. אים אויפטראגע דיעזער פעראיינע גינג איך נאך סערביען. אים הערצען ווינשטע מיר דיא רוסישע רעגיערונג צו דיעזעם שריטטע וואָהל אויפריכטיג פיעל גליק, אללײן אָפפענטליך קאָננטע זיא מיך ניכט אונטערשטיטצען, אום ניכט בייא דען איבריגען גראָס-מעכטען אלס „פריעדענס-שטאָרער" צו ערשיינען!" — צייטונגס-שרייבער: „ווערדען דיעזע פעראיינע, וועלכע דען „פאנסלאוויסמוס" אונטערשטיטצען, אונד צו וועלכען אויך דער רוסישע קאיזער געהאָרען זאָלל, פאָן איינעם „רעליגיאָזען" אָדער פאָן איינעם „פאָליטישען" געדאנקען אין איהרען בעשטרעבונגען געלייטעט?" — טשערנאיעף: „אה! באה! וואס וואָללען זיא דא פאָן „רעליגיאָן". פריילך מיססען וויר דעם פאָלקע איינרעדען, עס האנדלע זיך היעבייא אום דיא „רעליגיאָן"; אללײן וויר פיהרער זינד דאָך צו קלוג, אום פיר זאָ עטוואס „דיא קאטצע אים דעם אָפען" צו טרייבען! בייא אונס איזט עס פאָליטיק, ניכטס אלס פאָליטיק; וויר וואָללען עבען אונזערע הערר-שאפט איבער אללע סלאווישען געביעטע אויס-דעהנען!" — צייטונגס-שרייבער: „איזט עס ריכ-טיג, דאס קערים פאשא דען סערבען דיא גראָסע ניעדערלאגע בייגעבראכט?" — טשערנאיעף: „וואס, קערים פאשא! דיעזער האט זיך יא אים גיש ניכט געריהרט. עס וואר דער ענג-לישע גענעראל קעמבאלל, דער דען טירקען דען זיעג פערשאפפט האט. יעטצט קאָממען דיא אונ-גארישען שטודענטען אונד איבערררייכען דעם קע-רים פאשא זאָגאר איינען עהרען-זעבעל. זאָ איזט'ס אין דער וועלט: דער איינע ארבייטעט, דער אנ-דערע שטעקט דען לאָהן איין!" — צייטונגס-שרייבער: „וואס גלויבען זיא, ווירד רוסלאנד געגען דיא טירקייא איינען קריעג בעגיננען?" — טשערנאיעף: „דאס אונטערליעגט קיינעם צווייפעל. אים

דיא יודען זייען נייציג. וויא קאנן מאן דיא יודען נייציג הייסען, ווענן זיא איבעראלל, וואָ זיא אן איהרעם גלויבען געהינדערט וואורדען, ליעבער אללע איהרע האבזעליגקייטען פערלאססען, ליעבער דאס לאנד, וואָ זיא רייך וואורדען, פערלאססען האבען, אום נור, ווענן אויך ארם, אין אנדערען לענדערן איינע היימאטה צו זוכען, אום איהרען גלויבען אונגעהינדערט האלטען צו קאָננען!"

„„הערצאָג, דאס איזט צו פיעל! (ריעף קארדינאל כימענעס צאָרניג) איהר האלטעט איינע לאָב-רעדע אויף דיא יודען אונד איינע שמעהפרעדע אויף כריסטען! נון זאָללען וויר נאר דיא כריסטען אויס שפאניען פערטרייבען אונד דיא יודען לאססען! — זייד איהר פיעללייכט זעלבסט איין יודע?""

דאס וואר דעם הערצאָג צו פיעל בעליידיגונג, אונד ער ערווידערטע עבענפאללס גערייצט: „קארדינאל! (שריע ער) איהר זייד איין פיינד דעם קאָניגס אונד דעם פאטערלאנדעס, ווענן איהר דיא פערטרייבונג דער יודען פאָדערט! נור דיא יודען בילדען היער דיא גראָסטע אנצאהל דער טהעטיגען אונד פלייסיגען בירגער! דער שטאָלצע אונד נאכלעסיגע אדעל נעהמט זיינען פערגניגונגען נאך; — דער גייסטליכקייט, דיא קיין ווייב אונד אויך קיינע קינדער האט, איזט דאס פאטערלאנד גלייכגילטיג, — דער היעזיגע ניע-דערע קאטהאָלישע בירגערשטאנד איזט ראָה אונד סקלאוויש — נור דיא יודען בילדען אלזאָ איינע מיטטעל-קלאססע, דערען ערווערב-פלייס, ווענן ער געהאָריג גערעגעלט ווירד, דעם שטאאטע זעהר נימצליך זיין מיססטע! שפאניען איזט יעטצט פאָן גייסטליכען איבערשוועממט, אונד דיעזע האבען נור אינטערעססע פיר דיא קירכע אונד ניכט פיר דען שטאאט! דאס פאטערלאנד דער גייסטליכקייט איזט ניכט שפאניען, זאָנדערן ראָם! דיא יודען זינד דיא פלייסיגסטען אונד טהעטיגסטען איינוואָהנער דיעזעס געזעגנעטען לאנדעס, וועסהאלב אויך דיא גייסטליכקייט נאך איהרעם גראָססען פערמאָגען טראכטעט. אבער דאס פערמאָגען פערשווינדעט לייכט, ווענן ניעמאנד דא איזט, אום עס פאָן נייעם איינצובריינגען. בעפראגעט דאָך וועניגסטענס דאס פאָלק זעלבסט, אָב עס פיר דיא אויסטרייבונג דער יודען שטיממען ווערדע! בייא דער אויסוואנדערונג דער יודען ווירד שפאניען פעראָרמען, אנדערע לענדער ווערדען זיך דורך דיא פערטריעבענען פלייסיגען יודען בערייכערן — אונד לאנגע ווירד אייראָפא איבער שפאניענס דוממהייט! דיא קליינען שפאנישען שטעדטע, וועלכען ביז יעטצט דיא אנוועזענהייט דער יודען איינינעס לעבען געגעבען, ווערדען זיך ראש ענטפאָלקערן אונד צו קליינערן פלעקען הערבזינקען! וועהעט, איהר האבט באָזעס פאָר! איך וואָרנע אייך! דער אויסגאנג ווירד זיך פירכטערליך רעכען!""

דיא אויגען דעם קארדינאלס יאללטען וויא פייער-קוגעלן, דער קאָניג פירכטעטע דען אויסברוך זיינעס צאָרנעס, ער ווינקטע דאהער זעהר פריינדליך דעם הערצאָג, דאס ער זיך פיר יעטצט ענטפערנען מאגע.

צאָרניג פערליעס דער הערצאָג דען זאאל, אונד ענטפערנטע זיך. וואָהין ער גינג, דאס ווערדען וויר שפעטער ערפאהרען.

דאָן יצחק אברבנאל זאס גאנץ רוהיג אונד פריעדליך אין זיינעם קוואַרטיער אין גראנאדא, אונד אהנטע ניכט אים ענטפערנטעסטען, וואס יעטצט בייא האָפע פאָרגעהט. דיא האָפ-לייטע זוכטען איהן אבזיכטליך איינצושלעפערן אונד איהם אללעס גוטע צו זאגען, דאמיט ער ניכט דען קאָניג פאָן זיינעם פאָרזאטצע אבבריינגע. וועהרענד דיעזער זיטצונג בייא האָפע וואר דער קאָניגליכע ראטה סאלאוועראַ בייא אברבנאל אונד קניפפטע מיט איהם אללערלייא געלעהרטען-געשפרעכע איבער דיא ביבעל אן, אום איהם אויף דיעזע ווייזע דיא צייט צו פערטרייבען אונד איהן פאָם בעזוכע דעם קאָניגס אבצוהאלטען.

פלאָטצליך וואורדע אן דיא טהירע פאָן אברבנאל'ס וואָהנונג געקלאָפפט אונד הינייןטראט איין מאנן אין גראָססער אויפרעגונג.

„איהר פערצייהט מיינען בעזוך (זאגטע דער איינגעטרעטענע), איך שטאָרע פיעללייכט!"

„„איך בעשעפטיגע מיך עבען מיט מיינעם פריינדע סאלאוועראַ איבער מאנכע שוויעריגען שטעללען אין דער ביבעל.""

„אָ, לאססעט דיעזע טאָדטען אונשולדיגען בוכשטאבען, אונד קיממערט אייך אום דיא שולדיגען לעבענדיגען! אברבנאל! איהר זייד מיין פריינד, איך דער אייעריגע. דיסטערע וואָלקען אונד איין באָזעס געוויטטער ציעהען זיך איבער אייערעם הויפטע צוזאממען, אונד איהר שלאפעט היער זאָ רוהיג אונד האבט פיעללייכט שאָנע טריימע. — וויסט איהר ניכט, וואס אין בעטרעפף אייערער גלויבענס-גענאָססען בייא האָפע פאָרגעהט?"

אברבנאל זאה דיעזען מאנן פערוואונדערט אן, זיין געזיכט צייגטע אבער אויך דען שרעקען, דען איהם דיעזע פראגע פערורזאכטע. —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

ציריקמעהרען, וועלכעס נאך אים יאהרע 1802 געשאפפען וואורדע. דיעזעס אונטערשיידעט זיך אין צוויא הויפט-פונקטען פאם געגענווערטיגען געזעטצע. ערסטענס, דאס עס ניכט 8, זאנדערן בלאס 6 פערצענט אלס געזעטצליך בעשטיממט. צווייטענס אבער, דאס עס פיר יענע, וועלכע דאס געזעטץ איבערשרייטען, אויך געלד- אונד קערקער-שטראפען פארשרייבט, וועהרענד דאס געגענווערטיגע געזעטץ יא דיא אנגאהמע פאן האהען וואוכער-פערצענטען גאר ניכט פערביעטעט. עס זאגט בלאס, דאס עס איין האהערעס צינז-מאס אלס 8 פערצענט „ניכט אנערקעננט". נון מאגע מיר דא איינער זאגען, אב דענן דער גרונד-בעזיטצער, דער געשעפטס- אונד געווערבע-מאנן בעשטעהען קאנן, ווענן ער געלד צו 8 פערצענט אייפנימממט! דא מוס ער יא שווינדעלן, ביז ער ענדליך צו גרונדע געהט! מאן זאגט: אונזערע שפאר-קאססען קאננטען זעלבסט בייא 8 פערצענט שווער בעשטעהען. יא וואהל! דאס קאממט דאהער, ווייל ליידער אויך אונזערע שפאר-קאססען נור וואוכערער זינד. זיא זינד נעמליך אויף „אקציען" געגרינדעט, וועסהאלב איהר בעשטרעבען ניכט דארין בעשטעהט, וואהלפיילען קרעדיט צו געוועהרען, זאנדערן דען אקציאנערן 25 ביז 30 פערצענט נוטצען צו ברינגען. זא איינע שפאר-קאססע בילדעט אין דיעזעם פאללע ניכטס אנדערעס אלס איינע פעראייניגטע באנדע פאן וואוכערערן. שרייבט אבער דאס געזעטץ נור 6 פערצענט פאר, דאנן ווערדען זיך דיא הערען אקציאנערע דער שפאר-קאססען עבען מיט געריגגערען צינזען בעגניגען מיססען. דאס איזט איינעס. אבער דאס געזעטץ מוס נאך ווייטער געהען אונד איבער יעדען איינע ענטשפרעכענדע שטראפע פערהענגען, דער זיך מעהר אלס 6 פערצענט בעדונגען האט; איך שטעללע דאהער דען אנטראג, דאס דער ערסטע § דיעזעס געזעטצעס פאלגענדערמאססען לויטען מאגע: „דאס געזעטצליך אנערקאננטע צינז-מאס איזט 6 פערצענט. ווער זיך שריפטליך אדער מינדליך איינע האהערע פערצענט בעדונגען האט, ווירד דאס ערסטעמאל געריכטליך גענאטהיגט, דיעזען „מעהר-בעטראג" צוריק צו צאהלען. ביים צווייטען מאלע פערליערט איין זאלכער וואוכערער אויך זיין געליעהענעס געלד אונד ווירד איבערדיעס צו איינער געפענגניס-שטראפע פאן דרייא מאנאטען ביז צו איינעם יאהרע פעראורטהיילט. דאס געליעהענע געלד, וועלכעס דער וואוכערער איינבוסט, מוס דער שולדנער אין דיא ארמען-קאססא צאהלען, דאמיט עס פיר דיא ארמען פערווענדעט ווערדע." (בייפאלל).

מאריץ וואהרמאנן זאגטע: „איך בעפינדע מיך אין איינער לאגע, וואו איך נאך צוויא זייטען הין קעמפפען מוס. איך מוס געגען יענע קעמפפען, וועלכען 8 פערצענט ניכט גענוגען אונד דאהער 9, 10 אדער גאר 12 פערצענט ווינשען, וועהרענד איך אנדערערזייטס אויך געגען מיינען פריינד שעדעני קעמפפען מוס, דער דאס צינז-מאס אויף 6 פערצענט הערואבגעזעטצט ווייסען וויל אונד איבערדיעס פיר דען וואוכערער איינע געלד- אונד געפענגניס-שטראפע פארדערט. ווער איין זאלך' האהעס צינז-מאס וויא 10—12 פערצענט פארדערט, שאדעט אונס דאפפעלט. ערסטענס זעהען וויר שאן יעטצט, דאס אונזערע שטאאטס-פאפיערע, ווייל זיא עבען קיינע זאלך' האהע פערצענטען אבווערפען, בייא אונס ניכט געקויפט ווערדען, דא יעדער זיין געלד היער בעססער אנלעגען קאנן. וואס איזט היעפאן דאס ענדע? דאס אונזערע שטאאטס-פאפיערע אין דען הענדען אויסלענדישער געלד-מעננער זיך בעפינדען. וויר זינד אבער אין פאלגע דעססען גענאטהיגט, יעהרליך פיעלע מילליאנען פיר דיא קופאנס דיעזער שטאאטס-פאפיערע נאך דעם אויסלאנדע צו זענדען. ווערע בייא אונס יעדאך דאס צינז-מאס ניכט גאר זא האך, זא ווירדען אונזערע געלד-מעננער זיך שטאאטס-, אייזענבאהנ- אונד דערגלייכען פאפיערע קויפען, וואדאנן וויר יעהרליך וועניגער מילליאנען נאך דעם אויסלאנדע שיקען מיסטען. צווייטענס האבען וויר יא דיא לאזונג דער באנק-פראגע פאר אונס. ווער ווירד אבער זיין געלד צור ערריכטונג איינער באנק אין אונגארן הערגעבען, ווענן מאן וויססען ווירד, דאס דער קרעדיט בייא אונס גאר זא שלעכט זייא, דאס מאן בלאס אים 10—12 פערצענט געלד בעקאממט. יעדער ווירד נון איינזעהען, דאס וויר מעהר אלס 8 פערצענט געזעטצליך ניכט אנערקעננען דירפען. אבער וויר דירפען אויך ניכט, וויא הערר שעדעני עס ווינשט, ביז 6 פערצענט הינאבשטייגען, ווייל דיעס איינע גראסע פערווירונג הערפארופען ווירדע. דיא שפאר-קאססען האבען נעמליך פיעלע מילליאנען צו 10—12 פערצענט אויסשטעהענד. זאגט נון היינטע דאס געזעטץ, דאס נור 8 פערצענט רעכטליך אנערקאננט ווירד, זא ווערדען זיך דיא שפאר-קאססען היעמיט בעגניגען מיססען. זיא ווערדען איהרע געלדער ניכט זאפארט צוריקפארדערן, ווייל זיא היעפיר נירגענדס מעהר בעקאממען קאננטען. שפריכט יעדאך דאס געזעטץ בלאס 6 פערצענט אוס, דא ווערדען דיא שפאר-קאססען, דיא זעלבסט אים דיעזען פרייז אנלייהען געמאכט האבען, איהרע געלדער פאן דען גרונד-בעזיטצערן, קויפ-לייטען אונד געווערבס-לייטען צוריקפארדערן מיססען, אין פאלגע דעססען אלדעם פלאטצליך אין שטאקונג געראטהען ווירדע.

מאן זיעהט אלזא, דאס 6 פערצענט צו וועניג, 10—12 פערצענט הינגעגען צו פיעל וועהרע. וועהלען וויר דאהער דיא גאלדענע מיטטעל-שטראסע אונד זאגען: אכט פערצענט! אבער אויך געגען דיא בעשטיממונג איינער שטראפע געגען יענע, וועלכע איינע האהערע פערצענט זיך אויסבעדונגען האבען, מוס איך אנקעמפפען. ענדליך האבען וויר דאס רעכט ניכט, יעמאנדעם פארצושרייבען, וויא טהייער ער זיין געלד לייהען וויל. וויר זאגען נור זאפיעל: דיא האסט וואהל דאס רעכט, דיין געלד אויך טהייערער צו לייהען, אללין וויר האבען וויעדער דאס רעכט, בייא איינטרייבונג דיינער געלדער דורך דאס געריכט אדער בייא איינער אינטאבולאציאן נור 8 פערצענט אנצוערקעננען. היעדורך ווערדען וויר איין געזעטץ געשאפפען האבען, וועלכעס אונזערען קרעדיט-פערהעלטניססען ענטשפריכט, אהנע דען איינצעלנען בייא געלד-פערלייהונגען אין זיינער פרייהייט צו בעשרענקען. (אללגעמיינער בייפאלל.)

נאכדעם נאך מעהרערע פיר אונד געגען דאס געזעטץ געשפראכען, וואורדע דאס וואוכער-געזעטץ מיט 8 פערצענט אנגענאממען, אונד צוואר זא, דאס ניעמאנד פיר דיא אנגאהמע איינער האהערען פערצענט בעשטראפט ווירד, אללין בייא פארדערונגען ביים געריכטע אונד בייא אינטאבולאציאנען ווערדען נור 8 פערצענט אנערקאננט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(דיא אברייזע דער קאנפערענץ-מיטגליעדער אויס קאנסטאנטינאפעל.) גענעראל איגנאטיעף איזט געסטערן אונד דיא אנדערען קאנפערענץ-מיטגליעדער זינד ערסט היינטע אויס קאנסטאנטינאפעל אבגערייזט. פאר איהרער אברייזע וואללטען זיא איינע אבשיעדס-אודיענץ ביים סולטאן האבען, אבער דער סולטאן וואללטע זיא ניכט עמפפאנגען אונד ליעס זיך אלס קראנק מעלדען. דיא טירקישע רעגיערונג ווירד יעטצט איין רונדשרייבען אן אללע מעכטע ערגעהען לאססען, אין וועלכעם זיא איהרע שטעללונג דער קאנפערענץ געגעניבער רעכטפערטיגען ווירד. — דיא טירקייא וויל פאן פראנקרייך איינע אפפיציערע בעציעהען, דיא איהרע ארמעען אונד איהרע שאנדארמען אויף דאס בעסטע אבריכטען זאללען; פאן ענגלאנד ווירד זיא וויעדער איינע פינאנץ-פערשטענדיגע בעציעהען, וועלכע דיא געלד-אנגעלעגענהייטען דער טירקייא ארדנען ווערדען. — מיט סערביען אונד מאנטענעגרא האט דיא טירקייא בערייטס דירעקטע פריעדענס-פערהאנדלונגען איינגעלייטעט. געלינגט עס

פאלליעטאן.

דער שטערן-זעהער.

(45. פארטזעטצונג.)

„מאן מאגע זיך היער אונטער דען שפאנישען יודען אומזעהען (זאגטע דער הערצאג וויטער), אונד מאן ווירד פינדען, דאס פערארמטע פארנעהמע געשלעכטער אין דען געמיינדען דיא ערסטען פלעטצע האבען, אונד דאס רייכע אונד וועניגער אנגעזעהענע עס זיך צור עהרע שעטצען, דורך הייראטען מיט זאלכען פאמיליען פערשוועגערט צו ווערדען. — מאן פערזוכע נור דען שווערען דרוק אויף דען יודען איין וועניג צו ערלייכטערן, אונד מיט שווינגען ווירד מאן זיך פאן דערען שנעללעם עמפארבליהען איבערצייגען! דורך פלייס אונס אייפער קאנן זיך דער יודע מיט בעוואונדערונגס-ווירדיגער שנעללינקייט פאם ארמען הויזירער ביז צום רייכסטען קויפמאננע עמפאר-שווינגען. פרייליך ערוועקט דאס דען נייד דער קאטהאליקען; אבער דער קאטהאליק פערגיסט, דאס וועהרענד ער דיא צייט אים ווירטהסהויזע פערברינגט, דער יודע ארבייטעט. דער יודע האט קיינע אויסזיכט אויף עהרען-שטעללען אים שטאאטע אונד אין דער ניכט-יידישען געזעללשאפט, וועסהאלב ער וועניגסטענס דאהין טראכטען מוס, זיך דורך געלד-ערווערב פאן דען טעגליכען זארגען צו בעפרייען. דיא יודען אלס נאציאן ווערדען ערסט דאנן איהרע וואהרע גראסע צייגען אונד דער מענשליכען געזעללשאפט וואהרהאפט נוצליך ווערדען קאננען, ווענן האס אונד פעראכטונג געגען זיא אויפהארען ווערדען. — קארדינאל! איך זאגע אייך, איהר זייד אים אירטהום, ווענן איהר גלויבט, מיט געוואלט דיא יודען צו טויפען אדער זיא אויסצוראטטען! דאס ווירד נימטמער מעהר נוטצען. פערזוכעט דאס געגענטהייל; בעפרייעט דיא יודען פאן איהרעם הארטען דרוקע, לאססעט דיא שיידעוואנד צווישען יודען אונד קאטהאליקען פאללען — אונד איך זעטצע מיינען קאפף דאראן, דאס דיא יודען דאנן פאן זעלבסט דיא פערבינדונג מיט אונס זוכען ווערדען. נאך אונד נאך ווירדען זיא צו אונזערעם גלויבען איבערגעהען אונד זיך מיט אונס פערמישען אונד מיט דען איינוואהנערן דעס לאנדעס איינס ווערדען. יאהר-הונדערטע דער אונטערדריקונג האבען ניכט פערמאכט, דאס יודענטהום צו אונזערעם גלויבען צו בעקעהרען; אבער איך זעטצע מיין לעבען אונד מיינע עהרע דאראן, דאס יאהר-צעהנטע שאנונגספאללער גלייכבערעכטיגונג דער יודען גענינען ווירדען, דעם יידישען גלויבען איין ענדע צו מאכען, אונד דיא ביזהעריגע שטאררע אונד הארטנעקיגע אבזאנדערונג אונד אבגעשלאססענהייט דער יודען ווירדען אויפהארען."

„פערצייהט הערצאג, ווענן איך אייך פיר איינען אויגענבליק אונטערברעכע (זאגטע גראף דע לעאן). אבער איך וויל אייך נור אין דער שנעללינקייט זאגען, דאס ווענן דער יודע זיינען גלויבען פערלאסט, דאנן נימטט ער ניכט דען אונזעריגען אן, זאנדערן האט עבען גאר קיינען גלויבען. עמאנציפאציאן אונד וואהלשטאנד קאננען וואהל זיינען גלויבען לאקערן; קאננען איהן אבער אין קיינעם פאללע בעוועגען נאך כריסט צו ווערדען."

„גוט! צוגעגעבען! דער יודע, ווענן ער ניכט דורך פערפאלגונג געררייצט ווירד, האט אויף זיינע רעליגיאן צו בעפאלגען! אבער פיר דיא קינדער איזט, ווענן אויך ניכט גלייך איבערגאנג צום כריסטענטהום, זא דאך דער אבפאלל פאם יודענטהום ביינאהע זעלבסטפערשטענדליך, אונד דאס וויטערע פאלגט דאנן פאן זעלבסט. — דער רייכסטע וויא דער ערמסטע יודע אין שפאניען ווענדעט אללעס מאגליכע אן, אום זיינע קינדער אורדענטליך ערציעהען צו לאססען, אונד שטאטטעט געוואהנליך זיינע קינדער שאן בייא לעבצייטען מיט איינעם גראססען טהיילע זיינעס פערמאגענס אויס — אונד עבען דאס, דאסס דער יודע זיינען טאכטערן אימער איינע רייכע מיטגיפט גיבט, ערהאלט דען וואהלשטאנד בייא דען יודען, וועהרענד דער רייכע ביירגער אונטער דען כריסטען גאנץ ניעדריג לעבט אונד צור אויסבילדונג אונד בעפארדערונג זיינער פאמיליע ניכטס טהוט. בייא זיינעם לעבען גיבט ער דען קינדערן קיין פערמאגען, וועסהאלב דיעזע ערסט אויף זיינען טאד ווארטען מיססען, אונד דיעזעס, נאך דעם טאדע הינטערלאססענע פערמאגען, קאממט דען קינדערן, דיא זיך אינצווישען פערשולדעטען, זא שפעט, דאס זיא עס נונמעהר איהרען גלייביגערן אונד וואוכערערן געבען מיססען — אדער ווייל דיעזעס פערמאגען דאנן נאך זא פלאטצליך קאממט, זא איזט עס וויא לייכט געוואננענעס געלד, וועלכעס וויעדער לייכט צעררינעט אונד פערשווינדעט. — זאגעט מיר, וואו פינדען וויר נאך זא פיעל דראנג נאך גייסטיגער בילדונג אלס בייא דען יודען? מאן זאגט, דיא יודען זייען מייסטענס נור פיר דען האנדעל אונד פירס געשעפט; מאן זעהע זיך צווישען דער שפאנישען יוגענד אום, אונד מאן ווירד פינדען, דאס מייסטענס דיא יידישען יינגלינגע זיך דעם וויססענשאפטליכען שטאנדע געווידמעט האבען! וואו פינדעט מאן נאך זא דאס ענגערע צוזאממענהאלטען, דיא געגענזייטיגע אונטערשטיטצונג אונד וואהלטהעטיגקייט, אלס בייא דען יודען? — מאן זאגט,